

Nr 80

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1965/66 till statistiska centralbyrån, m. m., jämte en i ämnet väckt motion.

(5:e avd.)

I statsverkspropositionen (bilaga 9, punkterna B 5—B 7 och B 13) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1965/66 beräkna till Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet ett förslagsanslag av 11 770 000 kr., till Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet ett förslagsanslag av 6 336 000 kr., till Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar ett reservationsanslag av 1 600 000 kr. och till Datamaskincentralen: Anskaffning av datamaskiner ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 82, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 5 mars 1965, föreslagit riksdagen att a) godkänna i statsrådsprotokollet angivna riktlinjer för den statliga statistikens organisation; b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta erforderliga övergångsåtgärder i anledning av förslagens genomförande; c) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statistiska centralbyrån i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats; d) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för statistiska centralbyråns utredningsinstitut i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats; e) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för datamaskincentralen i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats; f) godkänna i statsrådsprotokollet förordad avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66; g) till Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet för budgetåret 1965/66 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 13 730 000 kr.; h) till Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet för budgetåret 1965/66 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 270 000 kr.; i) till Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar för budgetåret 1965/66 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kr.

I förevarande proposition framläggs förslag rörande den statliga statistikens organisation fr. o. m. budgetåret 1965/66.

Statistiska centralbyrån föreslås få vissa samordnande uppgifter på statistikens område. Som ett led i centraliseringen av den statliga statistiken föreslås vidare ansvaret för stora delar av den statliga bostads- och byggnadsstatistiken skola överföras till centralbyrån den 1 januari 1966. Centraliseringen avser främst den statistik som f. n. utarbetas av arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen och statens hyresråd.

En viss ändrad organisation för centralbyrån föreslås. Bl. a. avses verket få en särskild styrelse samt en ny byrå för bostads- och byggnadsstatistik. Förslag framläggs vidare om anslag till centralbyråns verksamhet för budgetåret 1965/66.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet. Redogörelser återfinns under följande huvudrubriker å nedan angivna sidor i statsrådsprotokollet, nämligen

1. *Inledning*, s. 2 o. 3.
2. *Samordningsorgan på statistikens område*, s. 3—14.
3. *Den statliga bostads- och byggnadsstatistikens organisation*, s. 15—22.
4. *Anslagsframställningar*, s. 22—38.
5. *Departementschefen*, s. 38—51.

I anledning av förevarande proposition har inom andra kammaren av herr *Hermansson m. fl.* väckts en motion (II: 826), vari föreslagits, att en särskild permanent byrå för räkningar skapas inom statistiska centralbyrån; att en långsiktig planering av räkningsprogrammet utarbetas och genomförs; att dokumentationsenheten i centralbyrån ges en självständig organisatorisk ställning; att hushållsbudgetundersökningen utförs år 1966 i enlighet med det förslag som framlagts av centralbyrån; samt att sektionen för beräkningar av konsumentprisindex inom centralbyrån ges resurser (personella och andra) att korrekt mäta prisförändringarna i detaljhandelsledet.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet. I syfte att skapa bättre organisatoriska former för den statliga statistikproduktionen fattade 1960 års riksdag principbeslut om en successiv centralisering av denna produktion till statistiska centralbyrån. I enlighet därmed har under åren 1962—1964 till centralbyrån överförts en omfattande statistisk verksamhet som tidigare handhåfts av socialstyrelsen, kommerskollegium, konjunkturinstitutet och arbetsmarknadsstyrelsen. I den föreliggande propositionen framläggs förslag om vissa ytterligare centraliseringsåtgärder, vilkas genomförande kommer att medföra en koncentration till centralbyrån av praktiskt taget all statlig statistikproduktion, som inte närmast är avsedd för de olika myndigheternas interna behov.

Denna målsättning för statistikens organisation ligger helt i linje med 1960 års principbeslut, och propositionsförslagets grundtanke biträds av utskottet. Till den närmare innebörden av de föreslagna centraliseringsåtgärderna återkommer utskottet i det följande.

I propositionen framhålls att, även om den statliga statistikproduktionen kommer att i huvudsak vara centraliserad till centralbyrån, en betydande statistisk verksamhet likväl kommer att finnas på annat håll. Såsom departementschefen uttalar, föreligger ett stort behov av samordning inte blott på den statliga statistikens område utan även mellan statlig och icke-statlig statistik. I likhet med departementschefen finner utskottet övervägande skäl tala för att samordningsuppgifterna anförtros inte åt ett fristående organ — ett alternativ som framförts av delegationen för statistikfrågor — utan åt centralbyrån. En sådan lösning ligger nära i linje med de genomförda centraliseringssträvandena och den torde vidare ställa sig administrativt enklare och mindre kostnadskrävande. Såsom departementschefen framhåller, bör syftet vara att i möjligaste mån inordna statistikproduktionen i ett samlat system.

I sammanhanget anmäler sig frågan hur centralbyråns ledning skall vara organiserad, ett spörsmål som lämnades öppet vid den omorganisation av verket som genomfördes år 1962. Härutinnan föreslås nu, att verket utrustas med en styrelse, i vilken generaldirektören skall vara självskriven ordförande och vars sammansättning i övrigt skall bestämmas av Kungl. Maj:t, samt att till verket knyts ett vetenskapligt råd. Vad propositionsförslaget i denna del innehåller har inte givit utskottet anledning till erinran.

Som ett led i centraliseringen av den statliga statistiken föreslås vidare ansvaret för stora delar av den statliga bostads- och byggnadsstatistiken skola överföras till centralbyrån den 1 januari 1966. Centraliseringen avser främst den statistik som nu utarbetas av arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen och statens hyresråd. Utskottet, som i likhet med departementschefen finner påtagliga fördelar vara förenade med en centralisering genom de möjligheter som därmed öppnas att skapa ett effektivt och ändamålsenligt system för bostads- och byggnadsstatistiken, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i denna del och har intet att erinra mot i detta sammanhang begärd förstärkning av centralbyråns personalorganisation genom inrättande av en ny byrå. Beträffande den inverkan ett genomförande av förslaget får på de avlämnade verkens anslagsfrågor utlåter sig utskottet i annat sammanhang denna dag.

I fråga om skyldigheten att lämna uppgifter för statistik vill utskottet understryka departementschefens uttalande om angelägenheten av att denna skyldighet utformas så, att den vållar minsta möjliga kostnader och besvär för uppgiftslämnarna.

Av Kungl. Maj:t gjorda anslagsberäkningar för budgetåret 1965/66, avseende anslag till avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet,

till omkostnader för verksamheten i allmänhet samt till särskilda undersökningar har inte givit utskottet anledning till erinran.

I motionen II: 826 har framlagts förslag avseende viss ytterligare förstärkning av centralbyrån. Sålunda föreslås centralbyrån skola utrustas med en särskild permanent byrå för räkningar, varjämte en långsiktig planering av räkningsprogrammet föreslås utarbetad och genomförd. Bärande skäl att frågå hittills tillämpad ordning vid planering och genomförande av de periodvis återkommande räkningarna synes utskottet inte vara för handen, varför utskottet avstyrker motionsyrkandet i fråga. Inte heller kan utskottet finna yrkandet i motionen avseende förändrad organisatorisk ställning för dokumentationsenheten tillräckligt underbyggt; detsamma gäller enligt utskottets mening yrkandet om ökade resurser åt sektionen för beräkningar av konsumentprisindex.

I motionen har slutligen påyrkats att en hushållsbudgetundersökning måtte komma till stånd år 1966 i enlighet med av centralbyrån framlagt förslag, under det att i propositionen endast räknas med ett fortsättande av planeringsarbetet för en dylik undersökning så att förutsättningar skapas för ett ställningstagande till om en undersökning bör komma till stånd år 1967. Vad i motionen anförts till stöd för sistnämnda yrkande innefattar enligt utskottets mening inte tillräckliga skäl till avvikelse från propositionen.

I övrigt har propositionsförslaget — vilket inte upptar särskilt anslag till Datamaskincentralen: Anskaffning av datamaskiner — inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 826,

a) godkänna i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 5 mars 1965 angivna riktlinjer för den statliga statistikens organisation;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta erforderliga övergångsåtgärder i anledning av förslagens genomförande;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statistiska centralbyrån i enlighet med vad i statsrådsprotokollet föreslagits;

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för statistiska centralbyråns utredningsinstitut i enlighet med vad i statsrådsprotokollet föreslagits;

e) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för datamaskincentralen i enlighet med vad i statsrådsprotokollet föreslagits;

f) godkänna följande avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 100 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	115 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 905 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 610 000
	Summa kr. 13 730 000

g) till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1965/66 på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 13 730 000 kr.;

h) till *Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1965/66 på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 270 000 kr.;

i) till *Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar* för budgetåret 1965/66 på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kr.

Stockholm den 29 april 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Virgin, Rikard Svensson, Söderberg, Per Jacobsson, Mårtensson, Herbert Larsson, Hjorth, Akerlund, Wååg, Nils-Eric Gustafsson, Harry Carlsson och Johan Olsson; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Blidfors, Eliasson i Sundborn, Almgren, Larsson i Hedenäset, Turesson, Nihlfors, fröken Olsson, herrar Nelander, Eskel, Blomkvist, Jönsson i Arlöv och Nilsson i Kristianstad.